

LUNDS
UNIVERSITET

Institutionen för psykologi
Kandidatuppsats

**En studie om idrottens roll i det brottsförebyggande arbetet.
Skillnader i attityder till kriminellt beteende bland ungdomar.**

**A research study on the role of sport in the work of crime
prevention. Differences in attitudes to criminal behavior among
young people.**

Mona Al-Samarraie Printz & Ivo Dominik Pekalski

Kandidatuppsats HT 21

Handledare: Mats Dahl
Examinator: Patric Nordbeck

Abstract

The survey aims to study differences regarding attitudes to crime, criminal activity, moral values and GRIT points among young people in upper secondary schools who attend year 3.

Participating students live in three different cities; Lund, Malmö and Gothenburg, with an equal standard of living. These went to either a sports-oriented program or another program that is not sports-oriented. The study was conducted via a digital questionnaire that the students were allowed to submit completely anonymously. The questionnaire consisted of 47 questions, some with yes / no questions and some with multiple-choice questions.

No clear differences were found in the young people's attitudes to crime, criminal activity, moral values or GRIT points, depending on the focus of the students in their programs. Given the results, it was decided to also examine gender as an additional independent variable. However, no relevant differences were found regarding gender linked to criminal activity or GRIT points. On the other hand, a difference is shown between the sexes regarding young people's attitudes to crime. Boys show a greater acceptance to pro-criminal behavior compared to girls. Finally, there was insufficient scientific basis for establishing the effects of sport on attitudes towards crime and criminal activity, where crime prevention measures reduce juvenile delinquency. Further research should be deepened in order to be able to answer the question and examine how the benefits of sport can be used effectively.

Keywords: Criminal behavior, Attitudes, Young people, Crime prevention, Ecological systems theory

Sammanfattning

Undersökningen ämnar söka skillnader gällande attityder till kriminalitet, brottslig aktivitet, moraliska värderingar samt GRIT-poäng bland ungdomar på gymnasieskolor som går årskurs 3.

Deltagande elever bor i tre olika städer; Lund, Malmö och Göteborg, med likvärdig levnadsstandard. Dessa gick antingen ett idrottsinriktat program eller annat program som inte är idrottsinriktat. Studien genomfördes via en digital enkät som eleverna helt anonymt fick besvara. Enkäten bestod av 47 frågor, somliga med ja/nej frågor och somliga med flervalsfrågor.

Inga tydliga skillnader återfanns i ungdomarnas attityder till kriminalitet, brottsliga aktivitet, moraliska värderingar eller GRIT-poäng beroende på vilken inriktning eleverna har i sina program. Med tanke på resultatet beslutades att även undersöka kön som ytterligare en oberoende variabel. Dock återfanns inga relevanta skillnader gällande kön kring brottslig aktivitet eller GRIT-poäng. Däremot påvisas en skillnad mellan kön kopplat till ungdomars attityder till kriminalitet. Killar uppvisar en större acceptans till prokriminellt beteende jämfört med tjejer. Slutligen fanns inte tillräcklig vetenskaplig grund för att konstatera idrottens effekter på attityder kring kriminalitet samt brottslig aktivitet där brottsförebyggande insatser minskar ungdomsbrottsligheten. Vidare forskning bör fördjupas för att kunna svara på frågan samt undersöka hur idrottens fördelar kan nyttjas effektivt.

Nyckelord: Kriminellt beteende, Attityder. Ungdomar, Brottsförebyggande, ekologiska systemteori

Tack!

Vi vill börja med att tacka alla fantastiska elever som tog sig tiden att svara på vår enkät samt de lärare som engagerat sig för att göra detta möjligt. Vi tackar även vår handledare Mats Dahl för alla värdefulla råd längs vägen och den hjälp han bidragit med. Slutligen vill vi rikta ett stort tack till våra nära och kära som stöttat, peppat och inspirerat oss när det har varit som svårast och som trott på vårt arbete från början till slut.

En forskningsstudie om idrottens roll i det brottsförebyggande arbetet. Skillnader i attityder till kriminellt beteende bland ungdomar.

Den generella uppfattningen enligt Nationella trygghetsundersökningen 2018 att dagens samhälle indikerar en ökad oro till kriminellt beteende bland ungdomar (Brå, 2019:1). Det är i vår mening därför intressant att titta på om detta har att göra med brist på aktiviteter såsom idrott bland ungdomar. Syftet med studien är således att undersöka om idrottsutövning bland ungdomar kan verka brottsförebyggande. Hypotesen är att utövande av idrott har positiva effekter på ungdomars attityder till kriminellt beteende. Idrotten har många fördelar i form av sociala, fysiologiska och psykologiska aspekter vilket framgår bland en del forskare (Coalter, 2007; Wagnsson, 2009). Exempel på de positiva effekter idrotten kan ha är utvecklandet av den sociala förmågan, samarbetsvillighet, gemensamma värderingar och skapande av meningsfulla relationer till kamrater samt ledare (Coalter, 2007).

Vidare kan idrotten erbjuda en väg in till utbildning eller annan sysselsättning. I många fall engagerar idrottsrörelsen människor från olika delar av samhället vilken kan främja integration samt människors psykiska och fysiska hälsa (Coakley, 2009). Om samband finnes i ungdomars attityder till kriminalitet beroende på om de utövar någon idrott kan frågan kring idrottens effekter undersökas ytterligare. Kan idrott verka som en brottsförebyggande kraft i samhället bör detta tas hänsyn till vid planering av framtida samhällsinsatser. Utgångspunkten tar avstamp i att idrott och relaterade aktiviteter kan förebygga brott samt även effektivt bygga upp en motståndskraft till kriminalitet hos ungdomar. Att stärka ungdomar via idrott kan vara ett centralt mål för att minimera riskfaktorer och maximera skyddsfaktorer relaterade till brott.

På senare tid har debatten kring ungdomars förutsättningar samt livsstilar kopplat till kriminalitet intensifierats i Sverige. Då det finns flertalet faktorer vilka påverkar individens utveckling, attityder samt beslutsfattande är det av intresse att undersöka vilken roll idrotten kan ha i ungdomsmiljöer (Bowlby, 1969; Bronfenbrenner, 1979; Erikson, 1969). Anknypningen till vårdnadshavare hos barn från 0-2 år är enligt Bowlby (1969) grundläggande för individens fortsatta utveckling senare i livet. Samspelet mellan de olika

nivåerna i det ekologiska systemet ger individen olika förutsättningar vilket i sin tur påverkar utveckling och lärande. Interaktion med miljön formar individens sociala normer, värderingar och attityd till sin omgivning (Bronfenbrenner, 1979). Identitet utvecklas utifrån hur barnet upplever "jaget" och därefter fortsätter utvecklingen som ligger till grund för vilka beslut individen fattar som ungdom (Erikson, 1969). En attityd kan tolkas som en slags bedömning utifrån en viss respons. Denna bedömning är antingen negativ eller positiv. Responsen eller den påverkande faktorn kan förekomma i olika former som t.ex. ett synsätt, en handling till följd av ett val eller påverkan av en eller flera personer (t.ex. lagkamraterna). Genom att undersöka värdet i olika attityder kan man se orsaken till vad det är som motiverar denna respons (Tesser & Shaffer, 1990).

Forskningsfrågan utgår från om idrotten kan verka som en brottsförebyggande åtgärd eller erbjuda ett alternativ i stället för kriminalitet. I uppsatsen diskuteras bland annat ungdomars uthållighet, målbildning, syften och mening kopplat till framgång samt begreppet "Grit". Duckworths teori lägger stor vikt vid målorientering, psykologiska egenskaper samt självkontroll vilket belyses i studien (Duckworth, 2017). Slutligen ämnar denna uppsats att undersöka ungdomars attityder till kriminalitet. Samt avgöra om det råder skillnad bland ungdomar som utövar någon idrott jämfört med individer som inte gör detta och om skillnader gällande kön återfinns.

Teoretisk bakgrund och tidigare forskning

I uppsatsen presenteras bland annat den bioekologiska utvecklingsteorin (Bronfenbrenner, 1979) vilken lyfter de olika systemen människor ingår i samt deras betydelse och påverkan på individen. Den sociala samt socialkognitiva teorin (Bandura, 1986) framhäver vikten av modeller samt positiva förebilder i hur individen utvecklar beteende och lär sig nya saker från sin omgivning. Erikson psykodynamiska teori utgår från att varje individ genomgår utvecklingsfaser vilka är kritiska för utvecklingen. Dessa kritiska faser behöver lösas hos individen för att utveckling ska ske. Med lärdom av individens egna erfarenhet i de sociala och kulturella sammanhang denna ingår i utvecklas också en identitet samt personlighet. Wikströms situationella handlingsteori (Wikström & Sampson, 2006; Wikström, 2013) indikerar å andra sidan att brottslig handling uppstår om tillfälle/situation ges och att handlingen inom kontexten individen befinner sig i uppfattas som acceptabel. Uppsatsen

presenterar även resultat som styrker teorin att idrott inte verkar som ensam faktor vid brottsprevention (Coalter, 2007). För att tydliga paralleller ska dras av undersökningsresultaten samt tidigare nämnda teorier behövs grundligare undersökningar genomföras. Författarna i denna undersökning föreslår att fokus bör ligga på uppväxtmiljö och kognitiv utveckling i enlighet med den socialkognitiva inlärningsteorin (Bandura, 1986). En av flera teoretiska metoder för att förklara orsaken till brottslighet är den s.k. Sociala bandteorin framtagen av Hirschi vilken publicerades först år 1969 i boken *Causes of Delinquency*. Denna teori indikerar att individen styrs av de sociala band denne har till sin omgivning, familj, skola och vänner etc. Ju svagare dessa band är desto större är chansen att individen utvecklar ett kriminellt beteende. Ett av Hirschi's fyra element som hjälper individen att ta avstånd från kriminellt beteende och brottsliga handlingar är det tredje elementet som kallas Delaktighet. Detta element bygger på individens dagliga förbindelser som exempelvis kan vara idrottsaktivitet. Ju mer individen satsar på t.ex. sin idrott desto mer minskar brottsbenägenheten och attityden till kriminellt beteende samt att individen skapar en positiv attityd till rättsväsendet, (Hirschi, 2002). Längre fram i uppsatsen redovisas en studie gjord av forskare i Israel vilken är byggd på Sociala bandteorin med resultat kopplade till teorin.

Ekologiskt system

Utvecklingspsykologi handlar delvis om hur barn ingår i sociala och kulturella sammanhang där de både blir påverkade av omgivningen och samtidigt själva påverkar den under tiden de utvecklas. Bronfenbrenner utgår i sin bioekologiska teori från fyra delar och kallar dessa för process, person, kontext och tid. Tillsammans bildar de en utvecklingsmodell. Modellen speglar sig i uppväxtmiljön och består av fyra nivåer vilka kallas makrosystem, exosystem, mesosystem och mikrosystem. Även känd som Bronfenbrenners ekologiska system (Bronfenbrenner, 1979). Systemen bygger på varandra, vad som sker i ett system påverkar utvecklingen i ett annat system. Makrosystemet kan, för barn, uppfattas som ”den stora världen”. Här inkluderas exempelvis landets lagar, rättssystem, kultur och politik. Sådant som barn vet existerar och har hört talas om men inte riktigt förstår. Viktigt att upplysa är att detta påverkar de andra systemen. Exosystemet är den direkta omgivningen i barns liv, t.ex. föräldrars geografiska arbetsplats, vilka vänner föräldrarna umgås med, föräldrarnas

hobbys och även föräldrarna till barnets egna vänner. Denna del av systemet är barn inte direkt involverad i men likväl har den stor betydelse under uppväxten. Mesosystemet kan ses som delen vilken sammanlänkar de olika nivåerna som finns i mikrosystemet. Mikrosystemet förklaras enklast som barns vardag, barns direkta liv, just nu. Några exempel är familjen barnet bor ihop med, grannar/vänner i närheten, miljön barnet tillbringar de flesta dagar i veckan i (förskola, skola, fritids etc.). Nivåerna i mikrosystemet påverkas av varandra och tillsammans bildar de ett mesosystem. Barns relation till framtida attityder kring kriminellt beteende kan formas, påverkas och skapas utifrån de förutsättningar samt relationer som individen utvecklar i sin uppväxtmiljö. Förutsättningarna i mesosystemet påverkar således relationen till individens omvärld i meso- samt exosystem. Relationen till meso- samt exosystemet är dubbelriktad vilket innebär att samtliga nivåer påverkar varandra och bidrar till en helhet som sedan påverkar individens förhållningssätt till landets regler och lagar. Detta skulle i sin tur kunna avgöra hur barnet som sedan växer upp och blir ungdom väljer att se på brottsliga handlingar.

Identitetsutveckling

En annan relevant teoretiker är Erik H. Eriksons (1969) som med sin psykodynamiska teori kom fram till att individen utvecklar den egna identiteten utifrån åtta olika utvecklingsfaser. Under tonåren sker en femte fas vilken kan likna en viktig psykosocial kris som är avgörande för individens identitet i dennes identitetssökande. Utvecklingen av den egna identiteten under tonåren sker ofta i samband med identifiering med förebilder samt sökande av kunskap. Denna utveckling innefattar en period där ungdomar prövar olika roller samt olika typer av attityder. I denna period utforskar ungdomar även olika roller de kan tänkas ha i ett samhälle samt vilken typ av sysselsättning de kan ta sig an. Denna utvecklingsfas är viktig för hur ungdomars övergång till vuxenlivet lyckas och kan ha en betydande roll i hur individens attityder till kriminellt beteende utvecklas (Eriksons, 1969).

I den sociala inlärningsteorin vilken anses relevant gällande inlärning och utveckling framgår att förändringar hos individer gällande beteende, attityder samt värderingar även sker senare i livet. Bandura (1986) utgick från att människor kan ta in ny information samt lära sig nytt beteende genom att iaktta andra människor och se *hur* samt *vad* de gör. Det är därför av stor vikt för ungdomar att spendera sin fritid i miljöer som förespråkar prosocialt beteende.

Utifrån observation av andra människors beteende kan människor utveckla liknande beteende. Detta skulle man kunna jämföra med t.ex. ungdomar och deras vänner, om någon i vänskapskretsen har en prokriminell inställning kan risken öka för de andra i gruppen att utveckla liknande inställning. Imitation av andra människors beteende är enligt Bandura, (1986) nödvändigt för upprepning av ett observerat beteende. Det finns enligt denna teori tre element vilka individer kan lära sig av andra människor ifrån. Dessa är observation, imitation samt modellering. Beteende lärs in genom observation och de personer vilka observeras definieras som förebilder. Inlärningsprocessen kallas i sin tur för modellering*.

Det kan återspeglas i form av att barn lär sig och tar efter vad föräldrar gör eller att individer har förebilder vilka de följer efter. Detta skulle kunna vara idrottstränaren eller en lagkamrat som man ser upp till och därmed utvecklar ett prosocialt beteende.

I enlighet med Banduras teori kan exempelvis antisociala beteenden som aggression läras in genom observation av andra människor. Studier indikerar på att unga kan bli mer aggressiva av att iaktta aggressiva modeller. Exempel på detta är det omtalade Bobo-doll-experimentet (Bandura et al., 1961). I sin tur kan detta påverka både moraliskt tänkande samt beteende. Olika modeller kan ge olika moraliska kompasser kring frågor om vad som är rätt och fel (Bandura, 1986). Den socialkognitiva inläringsteorin är en utveckling av den sociala inläringsteorin vilken ger en bredare förståelse för den mänskliga kognitionen i relation till social inläring. Den kan förklaras med en princip vilken består av tre element. Dessa element utgår från personliga faktorer, beteende och miljö vilka interagerar med varandra. Teorins grundprincip handlar likt den sociala inläringsteorin att människor lär sig från andra. Observation samt mänskliga tankeprocesser är betydelsefulla för att kunna förstå individers personligheter (Bandura, 1986).

*Modellering innebär att man har en modell att följa, lära och använda sig utav.

Grit och självkontroll

Duckworth (2017) beskriver "Grit" som en viktig psykologisk faktor för att nå framgång inom utbildning, yrkesliv, relationer samt främjande för välbefinnandet. Klingberg (2016) har undersökt 6-åringar för att se om Grit kan vara betydelsefull för kognitiv träning samt matematikinläring. Resultat visar att Grit korrelerar med förbättringen som skedde på testerna vilka gjordes både före och efter träning. Vidare påvisades att barn med högre

arbetsminne förbättrades i större utsträckning. Även små skillnader i vilken mängd grå substans (i striatum) kopplat till det specifika området nucleus accumbens i hjärnan påvisades. Området kan ledas till funktionen där ansträngning kopplat till framtida belöningar tar plats (Klingberg, 2016). Ytterligare studie genomförd bland latinamerikanska ungdomar vilka befinner sig i riskzonen indikerar att Grit potentiellt kan verka som skyddsfaktor gentemot användandet av droger samt brottsligt beteende bland låginkomsttagare (Guerrero et al., 2016).

Grit kan beskrivas som ett karaktärsdrag vilken består av ihärdighet, uthållighet, ansträngning, målorientering, inre driv och viljan att utvecklas. Förmågan att hantera nederlag och att inte ge upp vid motgångar är grundläggande i Grit. Vidare förklaras Grit som en kombination av de beskrivna egenskaper vilka samverkar med varandra. De olika egenskaperna vilka ingår i Grit går att utveckla och förstärka både på egen hand samt genom stöd från andra människor som finns i en persons omgivning (Duckworth, 2017). Vanligen kopplas framgång till intelligens, talang eller en kombination av bägge. Grit indikerar däremot att det är meningsfullhet, passion, ansträngning och viljan till att utvecklas samt lära sig som kan vara avgörande för huruvida man lyckas i skolan, idrotten och generellt i livet.

Duckworth (2017) har i sin forskning bl.a. undersökt ansökningsprocessen till den amerikanska militärskolan i West Point. Resultat därifrån visar att Grit är relevant för att kunna utse vilka individer som lyckas prestera samt nå sina långsiktiga mål. Kombinationen av uthållighet och passion är utmärkande egenskaper hos dessa individer vilket också anses vara viktigare än både talang och intelligens. Vidare har Duckworth (2017) gjort en undersökning på 2000 vuxna amerikaner som mätt välbefinnande i förhållande till gritskalan. Resultat i dessa påvisar att det finns en korrelation mellan människors ihärdighet och välbefinnande. Ju högre grit desto mer ökar sannolikheten för ett positivt känsloliv. Mätningarna genomfördes på olika sätt men slutsatsen blev densamma. Ytterligare forskning på området kring vad som gör att vissa individer lyckas bättre än andra fördjupar diskussionen kring självkontroll och grit. Självkontroll förklaras som förmågan att reglera uppmärksamhet, egna känslor och beteende i relation till frestelser eller utmaningar. Grit förklaras då som upprätthållandet av den egna strävan att konsekvent fortsätta mot det långsiktiga målet trots motgångar. Både självkontroll och grit används som framgångsfaktorer men åtskiljs distinkta från varandra. Samtidigt är de starkt korrelerade vad gäller individers möjligheter till

framgång och utveckling (Duckworth & Gross, 2014). En intressant aspekt är att titta på poängen från gritskalans vilken används i studien för att undersöka samband kopplat till ungdomars attityder, värderingar och brottsliga aktivitet.

Wikströms (Wikström & Sampson, 2006; Wikström, 2013) situationella handlingsteori utgår från att människor begår brott när attityden till en brottslig handling uppfattas som ett accepterat beteende inom den kontext där individen inte förmår utöva självkontroll i en situation där de utsätts för påfrestning. Enligt Wikström kan uppkomsten av situationer samt upptagenhet av aktivitet bidra till en minskning i individens motivation att begå brott (Wikström & Torstensson, 1997). Således finns möjligheten att tolka idrotten som en aktivitet vilken fångar upp ungdomar och verkar som skyddsfaktor.

Gemensamma nämnare i den teoretiska grund sammanställd av ovan beskrivna teorier är framförallt att individen präglas av miljön samt de förutsättningar som råder inom den sociala kontext individen befinner sig i. Individens interaktion med omgivningen har enligt teorierna betydelse för den personliga utvecklingen och kan således påverka dennes beteende, attityd och värderingar. Trygga sociala nät där individen har tillgång till meningsfulla relationer samt goda förebilder ökar möjligheterna till positiv utveckling. Skillnader återfinns i Wikströms teori (Wikström & Sampson, 2006; Wikström, 2013) vilken utgår från att den miljö individen befinner sig i för tillfället är det som avgör individens attityd och beteende i olika situationer. Tillsammans utgör teorierna ett ramverk genom att lyfta betydelsen av miljö samt förutsättningar för hur individer utvecklas samt agerar. Teorierna kan användas i syfte att försöka förstå ungdomars beteende, värderingar samt moraliska resonemang kopplat till kriminalitet.

Neuropsykologisk utveckling kopplat till moral

Moraliskt resonerande indikerar ofta på individens förmåga att reflektera kring olika frågor samt moraliska dilemman. Det har påvisats att dessa förmågor utvecklas med ålder (Chiasson et al., 2017). Garrigan (2017) visar i sin studie gjord på tonåringar (11-18-års ålder) att arbetsminne, förmågan till social informationsbearbetning och moraliskt resonerande också korrelerar positivt med ålder. Forskarna Hinson et al. (2003) påpekar att hög belastning på arbetsminnet kan leda till fler impulsiva beslut vilket således kan bidra till att unga med låg arbetsminneskapacitet har större sannolikhet för riskbeteende.

Tonåren är en kritisk period för hjärnan och den moraliska utvecklingen samt beslutsfattande och moraliskt beteende. Hjärnans utveckling kring moral och beslutsfattande pågår ständigt och fortsätter till mitten på 20-årsåldern. Omfattande utveckling av struktur och funktion tar då plats samtidigt som hjärnan förändras (Blakemore, 2008; Giedd, 2004). Vidare anses tonårstiden vara en kritisk period för brottsligt beteende (Farrington, 1986; Moffitt, 1993). Samband visar på att individer som är sena med den moraliska utvecklingen kan kopplas till ökat lagbrytande beteende. Enligt en metaanalys visar ungdomar som inte begår brott på mer moraliskt resonerande jämfört med dem individer som begår brott (Nelson et al., 1990). Slutligen påpekar Steinberg (2007) att benägenheten bland ungdomar till att ta risker är större vilket kan bero på en obalans mellan belönings- och kontrollsystemen i hjärnan.

Tidigare forskning kring idrottens påverkan som brottspreventiv åtgärd

I dagens samhälle ställs ofta frågan varför ungdomar begår brott och studier har gjorts för att försöka besvara denna fråga. Svaret är inte enkelt då förklaringarna och orsakerna är många. Granhag (2021) beskriver ett flertal olika teorier gällande orsaken till brottsligt beteende kopplat till ungdomar. Författaren betonar även hur viktigt det är att ha kunskap baserad på forskning när det t.ex. handlar om brottspreventiva insatser gällande ungdomar i riskzon. Det finns med andra ord inte *en* teori som kan förklara orsaken till varför ungdomar begår brott. Granhag (2021) menar att ökad kunskap om brottsligt beteende är nyckeln till att hitta rätt brottspreventiva medel. Det finns ett stort behov av integrerade teorier som tar hänsyn till flera av förklaringsnivåerna. De olika teoretiska ansatserna måste betraktas som komplementära. Beroende på var man lägger fokus kan man hitta stöd i forskningen för sin egen favoritförklaring – vare sig den ligger på samhälls-, psykologisk eller biologisk nivå. Brottslighetens orsaker är att betrakta som ett multifaktoriellt problem, där en förståelse kräver kombination av flera sinsemellan olika teoretiska ansatser. Anledningen till att det finns så många olika teoretiska ansatser är förstås att brottslighet är en både viktig och intressant fråga. (Granhag, 2021, s.64-65)

En av orsakerna är hjärnans kognitiva utveckling men denna är bara en bidragande faktor av flera möjliga. Upptäckter har gjorts inom neuropsykologisk forskning gällande etik och moral. Tancredi (2005) menar att genetiska avvikelser kan påverka funktionen för moraliska resonemang vilket i sin tur påverkar moraliska bedömningar hos individen. Således

kan arv samt genetisk uppsättning ha en betydande roll i individens utveckling samt personlighet vilket inbegriper beteene, värderingar och egenskaper. Fortsatt kommer framförallt miljöns påverkande faktorer att belysas.

Positiva belägg för idrottens effekter

Tidigare forskning som gjorts på området kring idrottens betydelse och minskad kriminalitet har bland annat gjorts av Nichols som undersökt vilken roll idrott samt fysisk aktivitet kan ha i att tackla ungdomskriminalitet. Nichols (2004) har undersökt hur och varför olika idrottsprogram som arbetar med ungdomar kan bidra till att reducera brottslighet. I en fallstudie med tre olika program samt deltagare undersöktes sambandet kring prosocial utveckling och hur detta kan kopplas till minskad brottslighet. Denna studie visar att det program vilket arbetar med deltagare som uppnår hög risknivå har mest effekt på prosocial utveckling kopplat till minskad brottslighet. Enligt Nichols tolkning av resultaten anses de olika idrottsprogram bidragit till att minska brottsligheten. Slutligen uppmärksammas vilka nya möjligheter de olika programmen erbjuder samt att det är upp till individen själv om möjligheterna tas tillvara på eller inte (Nichols, 2004). I en israelisk studie gjord av Khoury-Kassabri och Schneider (2018) undersöktes 126 ungdomar som befinner sig i riskzonen. Forskarna upptäckte att samtliga brottsliga handlingar som undersökts vilka var brott mot en person, egendomsbrott och allmän oordning minskade efter interventionen. Detta efter att ungdomarna först besvarat en frågeenkät och 6 månader senare besvarat det samma. Resultat påvisar nödvändigheten i att erbjuda ungdomar vilka befinner sig i riskzonen någon form av insats där idrottsprogram kan verka fördelaktigt. Fortsatt är det viktigt att undersöka vidare de aspekter som är positiva i att ungdomar deltar i fysiska eller idrottsliga aktivitetsprogram. Forskarna för den israeliska studien konstaterar att tillgängligheten för denna typ av program eller interventioner bör utökas.

Ytterligare studier har genomförts av Wells et al. (2008) i olika delar av världen där resultat från dessa indikerar att idrott kan ha en betydande funktion för barn och ungdomar. Individer vilka är aktiva samt deltar i idrottssammanhang påvisar lägre samband med brottslighet. Bailey (2005) lyfter att idrotten har många positiva effekter som kan förklaras genom att individens fysiologiska, psykologiska och emotionella tillstånd främjas. Coakleys (2009) resultat baserat på studier på amerikanska gymnasieelever pekar på att ungdomar som

utövar idrott uppvisar lägre nivåer av brottslighet jämfört med individer som har samma bakgrund. Majoriteten av försökspersonerna i studien (med några få undantag) avser resultat för idrottare inom olika sporter, både pojkar och flickor med olika etniciteter men med samma socioekonomisk bakgrund (kommer i forts. refereras som SES).

Nichols (1997) belyser flera anledningar till varför idrott bland ungdomar och organiserad idrottsverksamhet kan reducera ungdomsbrottslighet. Några av dessa skyddsfaktorer anses vara att unga människor som sysselsätter sig med idrott därmed undviker att hamna i problem. Vidare uppmärksammas att idrottsrelaterad aktivitet eller idrottsprogram ger individer möjligheten att göra något konstruktivt med sin fritid samtidigt som tillfällen till att begå brott minskar (Bailey, 2005). En fallstudie genomförd i en svensk förort med lägre SES lyfter fördelarna med "midnattsfotboll" som förebyggande insats. Ekholm och Dahlstedt (2019) som utfört fallstudien påpekar att både fysisk och tidsmässig avledning av ungdomar från riskplatser till kontrollerade miljöer, som exempelvis fotboll, kan göra att ungdomar undviker brottslig aktivitet eller minskar antal tillfällen för brottsliga handlingar. Detta stärker den Situationella handlingsteorin där grundprincipen är att situationen är det som avgör tillfället för en brottslig handling (Wikström & Sampson, 2006).

Fortsatt styrker Carmichael (2008) idrottens betydelse för ungdomar i brottsförebyggande syfte genom att rikta fokus från kriminella aktiviteter genom att stärka ungdomars delaktighet i organiserad idrottsverksamhet. Således kan detta ha en positiv inverkan på socialt beteende samt attityder. Den organiserade idrotten bidrar till att stärka samt engagera ungdomar vilket skapar en gemenskap och ett utbyte av mentorskap (Carmichael, 2008). Bland annat lyfts möjligheten till att skapa meningsfulla relationer med vänner och ledare. Utvecklandet av den sociala förmågan är vidare några av de positiva fördelar som idrott kan generera för att eventuellt minska ungdomsbrottslighet. Ytterligare stor vikt läggs vid pedagogik och dess kvalitet i idrottsmiljöer. Slutsatsen tyder på att det kan vara nödvändigt att inkludera den pedagogiska kvaliteten i större utsträckning när det gäller forskning kring idrott och psykosocial utveckling (Nichols, 1997; Spruit et al., 2016).

Coalter (2007) lyfter fram möjliga fördelar med att vara involverad i någon idrott eller sport kopplat till utbildning samt kriminalitet. Några aspekter som berörs är att den fysiska hälsan samt välmåendet förbättras. Genom idrott kan individer utveckla den egna mentala

hälsan samt det psykologiska välmåendet vilket i sin tur kan leda till att hantering av stress och ångest förbättras. På så sätt menar Coalter att fysisk aktivitet kan utveckla ökad stresstålighet. Olika områden i individens personliga utveckling nämns där utvecklandet av självkoncept, självförtroende samt självkänsla och utökad känsla av inre kontroll är några sådana.

Idrottsaktivitet tillfredsställer behovet av utforskande och spänning. Unga människor kan genom idrotten uppleva ökat ansvar samt känsla av anknytning och gemenskap, (Nichols, 1997). Det framgår bland annat i Hirschi's teori om Sociala band att aktiviteter kan frambringa känslan av tillhörighet och samtidigt utveckla goda relationer till t.ex. ledare vilka verkar som förebilder och på så sätt kan idrott fylla en brottspreventiv funktion (Hirschi, 2002). Fortsatt kan behovet av att få utlopp för risktagande som ungdom tillgodoses genom idrotten. Möjligheten att utveckla såväl fysiska som kognitiva förmågor återfinns inom idrotten vilket således kan öka självkänslan. Tillsammans med goda förebilder och utvecklandet av beslutsfattande kvarstår många gånger möjligheter till arbete eller annan form av sysselsättning (Nichols, 1997). Förmågan att fatta beslut är inte fullt utvecklad hos en individ förrän en bit in i 20-årsåldern (Blakemore, 2008; Giedd, 2004). Den neurologiska mognaden gällande beslutsprocessen hos ungdomar innebär att riskbedömningar ingår i processen (Tancredi, 2005). En tolkning kan vara att ungdomar inte är kapabla att göra korrekta riskbedömningar vid beslutsfattande. Goda förebilder med utvecklad kognition samt psykologisk mognad kan därför vara betydelsefulla för ungdomar i idrottsmiljöer.

Problematiserande kring otillräcklig vetenskaplig grund

Trots att flertalet forskare är positiva till antagandet att idrott skulle kunna ha en preventiv roll gällande kriminellt eller antisocialt beteende är det viktigt att belysa forskningens slutsatser, vilka pekar på att idrotten inte ensamt kan verka som förebyggande kraft (Ekholm & Dahlstedt, 2019; Morris et al., 2003). Idrotten kan vara en viktig komponent i den personliga och sociala utvecklingen som påverkar individers beteende positivt. Dock bör idrotten användas i en bredare strategi där närhet och samverkan finns till andra viktiga områden som hälsa, välfärd, utbildning, sysselsättning och andra fritidsaktiviteter. En gynnsam integrering av dessa områden kan med andra ord optimera det potentiella bidrag idrotten har att erbjuda (Morris et al., 2003).

Å andra sidan bygger den situationella handlingsteorin på resultat från studien Peterborough Adolescent and Young Adult Development Study (PADS+), en longitudinell studie som pågick under 2004-2012 och som påvisar att idrott inte alls kan ses som ett brottsförebyggande medel för ett samhälle att satsa på (Wikström, 2013). Grundprincipen utgår från att det egentligen är individens vilja och motiv till att begå brott samt att det ligger i attityden till kriminellt beteende som förändringarna måste ske för att brottsligheten ska minska (Wikström & Torstensson, 1997). Vidare understryks vikten av att idrotten bör användas som kompletterande faktor tillsammans med andra typer av åtgärder och program (Wells et al., 2008). Svårigheten återfinns i att utvärdera interventioner och efterföljande program. Nichols (2004) menar att varken pro-social utveckling eller brottslighet enbart styrs av en faktor. Detta bidrar således till att olika åtgärdsprogram samt preventiva insatser betydelse både begränsas och förminskas. Nichols argument bygger på att de vetenskapliga bevisen kring idrottens betydelse samt kausaliteten mellan ungdomsidrott och minskad ungdomsbrottslighet är begränsande (Nichols, 1997, 2004). Vidare behandlar Nichols komplexiteten kring att mäta olika typer av interventioners effekter som har med ungdomar och idrott att göra kopplat till reducering av brott. I sin forskning är Nichols tydlig med undersökningens begränsningar. Slutsatser i en av dessa dras inte utifrån statistisk data utan baseras på bevis från programmets deltagare samt idrottsledare. På så vis är bevisföringen till viss del anekdotisk vilket kan ifrågasätta studiens tillförlitlighet (Nichols, 2004). Fortsatt påpekar Coalter (2007) att många svårigheter ligger i de metodologiska utmaningar som återfinns i att samla in tillräckligt med data för att säkerställa vetenskapliga slutsatser. Begränsningar i hur självrapportering genomförs samt tvärsnittsstudier används inom forskningsområdet är nödvändiga aspekter att ta hänsyn till när resultat och data analyseras. Kontrollerandet av samtliga påverkande faktorer är komplext och därmed svårt att urskilja betydande effekter på vilket inflytande idrotten har (Coalter, 2007).

I studien genomförd av Khoury-Kassabri och Schneider (2018) hade stor del av ungdomarna låg SES-status vilket innebär att många bor i utsatta områden, har begränsad tillgång till fritidsaktiviteter och svåra ekonomiska förutsättningar. Detta leder till att när den här typen av aktiviteter eller program erbjuds har många ungdomar i riskzonen svårt att kunna delta pga. kostnader de inte kan betala. Forskarna hävdar därför att det är nödvändigt att

ekonomiska medel tillsätts vid sådana tillfällen för att tillgängliggöra alternativ som olika idrottsprogram eller interventioner erbjuder.

Enligt Coakley (2009) kan studier på området ha svårt att upprätthålla giltiga mått på brottsliga handlingar bland idrottare vilket möjligen kan resultera i att andelen brottslighet underskattas. Forskaren lyfter fram avsaknaden av en tydlig teoretisk grund kring idrottsprogram vars syfte är att användas som intervention för riskungdomar. Bristen på förklaring av hur och varför idrottsprogram kan vara effektiva gällande brottsprevention samt andra positiva fördelar gör att de flesta program därför tillkännages liten effekt.

En annan intressant aspekt är att Coakley (2009) konstaterar att majoriteten av studier inte tar hänsyn till tre viktiga faktorer som redogörs på följande vis: (1) Studenter vilka har en bakgrund med någon form av avvikelser är troligtvis mindre benägna att prova på en idrott samt väljas ut till ett idrottslag. (2) Idrottare kan i en del fall behandlas med vissa särskilda privilegier vilket ger möjligheten att individen undviker att bli stämplad som brottsling trots att denne begått en kriminell handling. Slutligen (3) kan idrottare på gymnasiet uppvisa någon form av fasad vilken uppvisar att sociala normer efterföljs offentligt men bryts privat.

Sammanställning av flertalet studier i en metaanalytisk granskning utförd av Spruit et al. (2016) visar på resultat där det inte återfinns något tydligt samband mellan idrottsaktivitet och minskad ungdomsbrottslighet. Resultaten i sammanställningen är motsägelsefulla och konstaterar varken att ungdomar som idrottar uppvisar mer eller mindre brottslighet jämfört med ungdomar som inte idrottar. Utifrån denna granskning bidrar detta till återkommande diskussioner kring huruvida deltagande i idrott kan ses som en skydds- eller riskfaktor för utvecklingen av ungdomsbrottslighet.

Politiska initiativ baserat på antagandet att idrott har positiva effekter

Kelly (2013) lyfter att politiken försöker göra tidiga samt förebyggande insatser gällande ungdomsbrottslighet, droger och antisocialt beteende. Idrotten har varit förknippad med olika typer av idrottsprogram samt interventioner vilka ansetts ha positiva effekter på minskning av brottslighet bland ungdomar. Forskaren har genomfört kvalitativa undersökningar på hur idrottsprogram kan fungera som brottsförebyggande åtgärd på samhällsnivå i England. Insatserna som presenterats i studien visar på idrottens fördelar men

understryker begränsningarna i att använda idrott som enskild faktor i ett brottsförebyggande arbete (Kelly, 2013).

År 2007 startade FN en fond vid namnet "Global sport fund" med hjälp av donationer från Qatar. Sociala utvecklingsprogram påbörjades världen över, i hopp om att hjälpa ungdomar, skapa vänskapsrelationer, utveckla förmågan att lösa problem samt ha möjligheten till stöd från vuxna. Detta anses vara en möjlighet, med hjälp av idrotten, att minska riskfaktorerna med kriminellt beteende bland ungdomar (Andrews et al, 1990). Genom att introducera idrott till ungdomar i tidigt stadie minimeras risken att starta med droger och kriminalitet (United Nations Office on Drugs and Crime [UNODC], 2020). Line Up Live Up är ett program skapat via FN där fokus ligger specifikt på att använda idrott som brottsförebyggande samt att ändra ungdomars attityder till kriminellt beteende. Programmet skapar möjligheter för tränare, lärare och andra vuxna som aktivt arbetar med brottsrelaterade ungdomsfrågor att skapa en värdefull miljö för ungdomar via idrotten. De får även chansen att lära sig hur man står emot påtryckningar från den sociala omvärlden och att istället hjälpa ungdomar att engagera sig brottspreventivt. Detta program har implementerats i tolv länder runt om i världen och verkar utåt sett fungera som förväntat. Resultatet från inrapporterade enkäter kopplat till programmet visar att ungdomarna har höjt sina kunskaper och färdigheter på flera plan. Detta speglar sig i ungdomarnas minskning av riskfaktorer för att istället öka skyddsfaktorer såsom empati, tolerans, problemlösning, självkänsla och gemenskap. Dock gjordes undersökningen på ett kvasiexperimentellt vis där resultaten visade att programmet uppnådde kortsiktiga resultat. Därför är det nödvändigt att göra en längre och mer omfattande studie i framtiden. Sammanfattningsvis finns ett tydligt behov av att integrera kunskap om människan med teoretiska perspektiv samt samhällets olika funktioner för att effektivt kunna förebygga brottsligt beteende hos ungdomar.

Frågeställningarna är: Finns det skillnader i attityd/synsätt till kriminellt beteende och brottslig aktivitet bland aktivt idrottande* vs icke aktivt idrottande ungdomar? Vad kännetecknar dessa skillnader? Forskningsfrågan är: Kan idrott verka brottsförebyggande?

* Definition av aktivt idrottande ungdomar = utövar idrott i organiserad form under/i ledning av en förening, klubb eller annan etablerad verksamhet.

Metod

Deltagare

Urvalet var ungdomar som går tredje året på gymnasiet i Sverige. I studien undersöktes sex gymnasieklasser varav tre var från ett allmänt gymnasium och tre var från ett gymnasium för idrottsutövare, ett s.k. idrottsgymnasium. Totalt deltog 90 elever i studien varav 38 deltagare var tjejer och 52 deltagare var killar. Eleverna gick i årskurs 3 vilket vanligen innebär att de befinner sig 18-19-årsåldern. Bland deltagarna var det 38 elever som läste ett icke-idrottsinriktat program och 52 elever som läste ett idrottsinriktat program.

Material

Frågeformuläret "Sociomoral Reflection Measure Short Form" (SRM-SF) är ett mätinstrument utformat för att mäta moraliskt resonemang, formuläret har använts på drygt 5 miljoner deltagare i Nordamerika och kan därmed fastställas som en valid och reliabel enkät (Gibbs et al., 2014). Eftersom SRM-SF har genomförts på så många individer och därmed upprepats tillräckligt många gånger så ämnar undersökningen uppnå kriterierna för test-retest reliabilitet, internal consistency, convergent validity och concurrent validity. Frågorna gav samma svar och på så sett är dess psykologiska konstrukt konsistent (Willig, 2013).

I skrivande studie används SRM-SF främst för att mäta det moraliska resonemanget hos respondenterna men även som en slags motvikt/kontroll av reliabiliteten och validiteten i de frågor i enkäten som är omkonstruerade. Enkäten är ämnad att mäta brottsrelaterade attityder men även beteenden relaterade till brott samt olika påverkande faktorer bland ungdomar.

GRIT-test är ett test som undersöker olika psykologiska egenskaper som målmedvetenhet, intresse ihärdighet, självkontroll och målorientering hos individer. Testet har utformats av forskaren och professorn Angela Duckworth vilket mäter en individs GRIT på skalan. Forskning på området indikerar att höga poäng på GRIT predicerar framgång inom viktiga områden i livet som den akademiska banan, yrkeskarriären, meningsfulla relationer och psykologiskt välbefinnande etc. (Duckworth, 2014, 2018).

Använda frågor är hämtade ur Brås statistiska undersökning, 2018. Detta är en årlig skolundersökning som genomförs för att mäta ungdomar i årskurs 9 attityder till kriminalitet och brott. Brottsförebyggande rådet, Brå, är en myndighet som arbetar för att öka tryggheten i samhället samt minska brottsligheten. Genom bl.a. informationshämtning och undersökningar

kring kriminalitet och brottsförebyggande insatser sprider myndigheten kunskap samt fakta till regeringen och rättsväsende (Brottsförebyggande rådet, 2019).

En del av övriga frågor är omkonstruerade samt inspirerade av andra undersökningar. Dessa har utformats i syfte att mäta brottslig aktivitet samt moral kring olika påståenden som är brottsrelaterade. Underlag i formandet av frågor har bl.a. funnits i en artikel vilken behandlar hur man ställer enkätfrågor kring huruvida någon varit involverad i brottslig aktivitet (Yan & Cantor, 2019).

Design

Genom en kvantitativ forskningsdesign användes surveyundersökningar i form av enkäter med färdiga frågor som metod till att samla in data. Denna metod gjorde det enklare för deltagarna att anonymt framföra sina svar på frågorna. Genom att använda redan färdiga frågor säkerställs att enkäten mäter vad den ska mäta vilket gör att testet har innehållsvaliditet (Svartdal, 2001). Samplingen genomfördes utifrån ett icke-sannolikhetsurval eftersom deltagarna bestämdes innan undersökningen påbörjades. Deltagarna plockades ut efter kriterierna aktivt idrottande* och icke aktivt idrottande* vilket innebar att ett kvoturval gjordes (Svartdal, 2001).

Procedur

Kontakt togs med rektorer samt lärare från fyra olika gymnasieskolor vilka återfinns i tre olika städer; Göteborg, Malmö och Lund. Gymnasieskolorna valdes utifrån att ha liknande SES-förutsättningar för att reducera risken för avvikande resultat i frågeenkäten på grund av socioekonomiska faktorer. Syftet med att undersöka tre olika storstäder utgår från att öka generaliserbarheten som eventuella resultat kan ge. Samtliga rektorer och lärare kontaktades via mejl där det bestämdes utifall fysiska besök skulle bokas eller om den tillfrågade klassläraren själv tilldelar eleverna den aktuella länken. Slutligen bokades en (1) skola för ett fysiskt besök då resterande valde att själva skicka ut länken till sina elever p.g.a. tidsbrist. Enkäten tog i genomsnitt 10–15 minuter för eleverna att genomföra. Det första utkastet av enkäten bestod av 55 frågor och tog runt 20 minuter att slutföra efter att en första pilotstudie genomförts. Då testpersonerna prövat enkätens form togs beslutet om att korta ner enkäten. Detta gjordes genom att korrigera formen samt minska den del av frågor vilka krävde svar via fritext. När enkäten återigen testades innehöll den 48 frågor och visade då att testet i

genomsnitt tog runt 12 minuter att genomföra. Denna förändring av enkätundersökningens form ansågs vara betydelsefull då risken för trötthetsfaktorer minskade. Med tanke på deltagarnas ålder är det rimligt att möjligheten ökar för en väl genomförd enkätundersökning.

Genom kvantitativ datainsamling vilken utförs anonymt har attityder till kriminalitet bland ungdomar undersökts på ett sätt som möjligen kan vara svårt vid en kvalitativ metodologi. Anonymiteten är i undersökningen högt prioriterad då frågorna är av känslig karaktär. Detta anses vara av stort värde för att få så sanningsenliga svar som möjligt. Valet har gjorts trots att ett kvalitativt tillvägagångssätt skulle kunna ge fördjupad kunskap samt förståelse för individens tankar, värderingar och perspektiv. Dock är risken att färre deltagande elever inte känner sig tillräckligt bekväma att prata om denna typ av ämnen och därmed inte sanningsenligt besvarar de frågor denna studie ämnar att undersöka. Även viljan att uppfylla forskarnas förväntningar kring vad som är socialt acceptabelt skulle kunna påverka utfallet av svar, s.k. bias. Förhoppningen är att den kvantitativa datainsamlingen av den genomförda undersökningen minskar forskarens påverkan på svar med deltagarnas anonymitet. Då tre standardiserade test har använts ökar enkätundersökningens validitet samt reliabilitet. Enkäten är utöver dessa test kompletterade med omkonstruerade frågor för att kunna jämföra svar med resultat från de standardiserade testerna.

Etik

Innan studiens genomförande erhöles ett etiskt tillstånd från Etikprovningsmyndigheten. Forskningsetiska principer gällande forskning som avser människor har tillämpats i alla moment i studien (Mellgren et al., 2018). Informerat samtycke (utifrån Samtyckeskrauet) har erhållits från elever innan de påbörjade enkäten. I linje med de forskningsetiska principer som finns har hänsyn tagits till Informationskrauet. Alla deltagare har tagit del av information om att deltagandet är frivilligt samt att de kan välja att avsluta sitt deltagande när som helst. Informationen delgavs syftet med enkäten och studien samt vilka som bär ansvar för studien. Deltagarna var anonyma då varje enkät enbart innehar en numrering som sedan används till insamlandet av data. I enlighet med Nyttjandekrauet användes deltagarnas svar på frågorna i enkäten enbart i syftet till denna studie. Efter avslutad studie har all data kasserats.

Resultat

Resultatet från dataanalysen som presenteras i tabell 1 visar att enkätsvaren delades in i fem undergrupper (SUB skalor) vid namn "Attityd", "Narkotika/Brott", "Moral", "Grit-poäng", "Sociomoral reflection measure" för att jämföra om det fanns någon skillnad mellan personer som går på idrottsgymnasium eller icke idrottsgymnasium samt kön. En ANOVA analys genomfördes som visade att ingen av subgrupperna "Attityd", "Narkotika/Brott", "Moral", "Grit-poäng", "Sociomoral reflection measure" skiljde sig mellan grupperna idrottsgymnasium och icke idrottsgymnasium.

Tabell 1

Resultat av subgrupperna med oberoende variabler "kön" och "gymnasieinriktning" genomförd i Anova (Medelvärde, Standardavvikelse, p-värde)

Subgrupp	Tjej		Kille		p	Läser IIP		Läser inte IIP		p
	M	SD	M	SD		M	SD	M	SD	
Narkotika/Brott	1.03	.158	1.11	.220	.150	1.07	.199	1.09	.202	.473
Attityd	3.10	.666	3.66	.910	.001	3.36	.732	3.54	1.05	.347
Moral	2.63	.466	2.55	.504	.516	2.61	.522	2.54	.422	.498
Grit	2.88	.394	2.89	.274	.875	2.90	.333	2.87	.323	.622
SMRM-SF	2.63	.262	2.57	.289	.236	2.64	.255	2.52	.304	.072

IIP = Idrottsinriktat program, SMRM -SF = Sociomoral reflection measure-short form

Undersökningen visar på att det inte finns några signifikanta skillnader i ungdomars attityd till kriminalitet samt brottslig aktivitet beroende på vilket program en individ i årskurs 3 går. Inga resultat utifrån denna undersökning gör gällande att val av program har stor betydelse för vilken påverkan gymnasieprogram har på ungdomars attityder, värderingar, GRIT-poäng samt aktiviteter kopplat till kriminalitet och brottslighet. Då inga signifikanta skillnader upptäcktes gällande frågeställningarna undersöktes även eventuella skillnader

mellan kön kopplat till attityd samt brottslig aktivitet. Undersökningen påvisade att det inte råder några signifikanta skillnader mellan kön kopplat till subgrupperna “Narkotika/Brott”, “Moral”, “Grit-poäng” och “Sociomoral reflection measure”. Subgrupp “Attityd” visar på signifikanta skillnader mellan kön där killar har en mer positiv inställning till prokriminellt beteende jämfört med tjejer.

Diskussion

Undersökningen påvisade inga signifikanta skillnader mellan aktivt idrottande ungdomar och icke aktivt idrottande ungdomar samt mellan kön gällande deras moral, värderingar, brottsliga aktivitet samt Grit-poäng som är av betydelse. Dock påvisas skillnader mellan killar och tjejer gällande inställningen till prokriminellt beteende. Killar visar på en mer positiv inställning till kriminellt beteende jämfört med tjejer. Det går med andra ord inte att urskilja huruvida idrottsprogram eller aktivt idrottande i en organiserad verksamhet kan verka som enskild brottsförebyggande faktor. I mätningen av ungdomarnas Grit-värde i respektive grupper kan inga signifikanta skillnader i poäng återfinnas. Inga skillnader i undersökningen bekräftar värdet av att ha ett övergripande mål att sträva mot vilket kan ge fler framtida positiva konsekvenser inom olika delar i livet (Duckworth, 2018; Duckworth & Gross, 2014). Fortsatt bör detta område ytterligare undersökas för att finna eventuella samband eller relevanta kopplingar mellan uthållighet, ihärdighet, intresse, målbildning, självkontroll och graden av kriminalitet bland ungdomar relaterat till idrott.

Begränsningar

Utifrån tidigare forskning belyses svårigheten i att uppvisa idrottens effekter gällande kriminalitet bland ungdomar. Mätmetoder för att säkerställa idrottens effekter anses vara begränsade samt otillräckliga (Nichols & Crow, 2004). Fördjupad kunskap inom området bör förhoppningsvis leda till mer tillförlitliga mätningsmetoder och därmed minska områdets komplexitet. Således kan eventuella samband kring idrottens effekter varken styrkas eller uteslutas. I den aktuella undersökningen kring ungdomars attityder till kriminalitet återfinns svårigheter i att undersöka och mäta denna typ av frågeställning. Detta kan bero på forskningsområdets komplexitet samt känslighet gällande ungdomars förutsättningar och möjligheter då dessa tenderar att vara olika. Det finns flertalet faktorer som påverkar ungdomars attityder, värderingar samt beteende. Faktorer som dessa är svåra att kontrollera

för att kunna avgöra vilken påverkan samt betydelse respektive faktor kan ha på resultat samt olika typer av utfall. Vidare skulle en bredare undersökning och större population möjligtvis resultera i andra utfall. Dock går detta inte att hävda med säkerhet eftersom en sådan undersökning inte utförts. Detta kan möjligen vara orsak till att inga skillnader upptäcktes mellan grupperna icke-idrottsinriktat vs. idrottsinriktat program samt inte heller några större skillnader mellan kön, förutsatt att resultat från subgruppen "attityd" bortses. I övrigt råder konsensus inom forskningsområdet att det saknas tillräckligt med forskning för att konstatera idrottens effekt som förebyggande kraft i minskandet av brottslighet bland ungdomar (Coakley, 2009; Kelly, 2013).

Däremot konstateras potentiella förtjänster som idrotten kan ha. Som nämnts tidigare kan idrott främja ungdomars prosociala liv samt stärka deras moraliska värderingar, känsla av gemenskap och utvecklandet av samarbetsförmåga (Bailey, 2005; Coalter, 2007; Nichols, 1997). Idrott ändrar däremot inte enskilt på de viktigaste faktorerna hos de individer vilka ser brottslighet som en chans att överleva fattigdom, arbetslöshet och social utsatthet (Coakley, 2009). Svårigheterna finns i de strukturella utmaningar där segregation och utanförskap inte enbart kan motverkas av idrottsliga åtgärder (Ekholm & Dahlstedt, 2019).

Indikationer kvarstår fortsatt kring idrottens positiva aspekter relaterat till brottslighet och prosocialt beteende. Forskning inom området har inte tillräckligt med vetenskapliga belegg för att säkerställa idrottens effekter men de bevis som finns uppmuntrar idrottens roll som en viktig funktion i samhället tillsammans med andra samverkande faktorer (Morris et al, 2003). Den pedagogiska kvaliteten inom organiserade verksamheter eller program lyfts fram i tidigare forskning som betydelsefull för vilken påverkan en insats/åtgärd får i ett område och bland ungdomar. Stödet samt kontakten olika ledare erbjuder anses vara viktiga för ungdomar. Idrottsledare vilka ses som förebilder kan leda till positiva relationer och gynna prosocialt beteende bland ungdomar (Holt, 2007; Nichols, 2004; Spruit et al., 2016).

När umgänget mellan ledare och ungdomar utvecklas till en relation som är icke-auktoritativ kan detta bidra till en känsla av ömsesidighet och senare leda till någon form av positiv vägledning. Ledares trovärdighet samt legitimitet i frågor som rör social förändring grundar sig i individens bakgrund, erfarenhet, identitet och egenskaper (Ekholm & Dahlstedt, 2019).

Positiva och givande modeller kan bidra till förändrad attityd till brottsliga aktiviteter vilket är

förenligt med den socialkognitiva inlärningsteorin (Bandura, 1986). Fortsatt belyses även frågor om avsaknad av pedagogisk utbildning hos ledare vilket gör det svårt att avgöra potentialen i den här typen av pedagogiska mål och insatser kopplat till idrott (Ekholm & Dahlstedt, 2019).

Integrerande åtgärder

Konsensus råder om att idrott som ensam faktor inte fungerar som brottspreventiv åtgärd. I stället indikerar forskning att det krävs en samverkan mellan flertalet faktorer/insatser för att få till förebyggande åtgärder vilka är effektiva (Wells et al., 2008; Morris et al., 2007). Resultaten i denna undersökning påvisar inga större skillnader mellan grupperna gällande attityder eller brottslighet vilket ligger i linje med tidigare forsknings slutsatser. Som framgår i Bronfenbrenners utvecklingsekologiska modell (Bronfenbrenner, 1979) kan begränsningen med idrott som brottspreventiv åtgärd förklaras med att de olika nivåerna är i behov av att samverka med varandra. God samverkan mellan samtliga nivåer utgör enligt teorin en grund för positiv påverkan på ungdomars attityder och brottsliga aktivitet. Effekten av flertalet förebyggande insatser blir därmed större på utfallet av attityder samt brottslighet. I enlighet med Hirschi's teori gällande sociala band stärks antagandet om att goda sociala förhållanden ökar sannolikheten för prosocialt beteende vilken möjligen kan minska positiva attityder till kriminalitet (Hirschi, 2002). Insatser i samhällen och utsatta områden kan bidra till ökad trygghet och social gemenskap samt förstärka känslan av delaktighet och tillhörighet till sin omgivning (Ekholm & Dahlstedt, 2019).

Slutligen är det nödvändigt att lyfta att psykologisk mognad bland ungdomar kan variera beroende på ålder, kön, uppväxt, familjebakgrund och SES-faktorer. Den psykologiska mognaden kan således vara avgörande för hur ungdomars bedömning av risker samt vilka konsekvenser en attityd, handling eller ett beteende kan få (Tancredi, 2005). Denna faktor är viktig att ta hänsyn till vid fortsatt forskning som handlar om ungdomar kopplat till kriminalitet, attityder och beteende vilket också återspeglas i Erik H. Eriksons (1968) psykodynamiska teori.

Styrkor och svagheter

Reliabiliteten är stor då enkätundersökningen enkelt går att genomföra i samtliga gymnasieskolor samt även i olika åldrar. Dess fördel är tillgängligheten samt möjligheten att

genomföra den digitalt samt via postutskick. Med rätt resurser krävs mindre tid att hämta in samt sammanställa data. Ytterligare fördel är att frågeformuläret kan upprepas flertalet gånger för att undersöka om ungdomars attityder, moraliska värderingar samt brottsliga aktivitet förändras över tid alternativt för varje ny ungdomskull som börjar årskurs 3 på gymnasiet. Önskas göra en longitudinell studie där undersökningen repeteras flertalet gånger över många år krävs diskussion samt etiska överväganden kring deltagarnas anonymitet samt vilja att svara sanningsenligt.

Undersökningen består av enkätfrågor där tre av dessa är standardiserade test (Sociomoral Reflection Measure Short Form, Grit samt Brå) vilket bidrar till att stärka validiteten. Genom användandet av standardiserade test ökar möjligheterna till att mätningarna som görs faktiskt avser att mäta det som eftersöks.

Undersökningens svårighet i generaliserbarhet utgår från att antalet deltagande elever kan vara få. Resultaten indikerar att det inte råder någon större skillnad mellan grupperna gällande brottslig aktivitet, gritpoäng, moraliska värderingar samt påståenden. För att öka undersökningens generaliserbarhet krävs att den genomförs bland fler skolor samtidigt som forskare tar hänsyn till att andra faktorer påverkar ungdomars attityder samt beteende. Faktorer vilka enligt tidigare forskning kan vara av betydelse för ungdomars brottslighet samt attityder till brott kan påverkas av olika SES-faktorer, politiska insatser, kvalitén på program samt dess innehåll, typ av ledare/förebilder och individers sociala stöd samt skyddsnet.

Utmaningar i genomförd undersökning återfinns i bristande resurser gällande tid, tillgång till gymnasier samt elever, bortfall av elever, antal elever som svarat samt ojämn fördelning av deltagarantal i de två grupper som besvarat enkäten. De deltagande eleverna i respektive klasser i årskurs 3 på gymnasiet kan i genomförd undersökning ha en benägenhet att svara mer positivt om sig själva utifrån social förväntan. Risk återfinns att de inte svarar lika sanningsenligt då enkäten kan vara av känslig karaktär med specifika frågor. Denna risk balanseras dock genom att göra enkäten anonym utan tillgänglighet för identifiering av elever. Vidare ökar risken för lägre svarsfrekvens vid en digital undersökning vilken genomförts i samförstånd med de tillfrågade gymnasieskolornas lärare. Lärarna har själva haft möjligheten att avgöra kring det egna deltagande och forskarnas närvaro vid genomförandet av den digitala undersökningen. Vid en digital undersökning utan forskarens närvaro kan lärarens

deltagande eventuellt bidra till att fler antal elever svarade på enkätfrågorna. Dock har det varit ett ganska stort bortfall i respondenter eftersom forskarna inte har haft tillgång till att närvara på skolorna. Detta kan innebära att stor vikt läggs på gymnasieskolornas personal där entusiasmen till studien möjligen inte är lika stor vilket kan medföra att studien inte blir lika prioriterad.

Vid ytterligare forskning föreslås att ta ett större omfång av deltagande ungdomar samt inkludera olika typer av områden, SES-faktorer och förutsättningar. Vidare är det relevant att undersöka flertalet idrottsformer där både individuella samt kollektiva idrotter inkluderas. Detta för att ta del av ungdomars olika idrottsintressen och finna om det råder några skillnader mellan respektive idrotter gällande brottslighet, attityder till kriminalitet och moraliska värderingar. Enkätundersökningen föreslås även att göras i olika åldrar för att tydliggöra utvecklingsfaserna hos ungdomar samt hur dessa eventuellt påverkas i tidig ålder. För att göra studien mer djupgående kan den utvecklas vidare genom att ta större hänsyn till kön och utforska eventuella skillnader mellan dessa.

Avslutningsvis önskas möjligheten till att utforma longitudinella studier för att undersöka hur utveckling sker kring dessa områden och söka efter skillnader i ungdomars attityder till kriminalitet samt brottslighet. Vid den här typen av studier krävs dock diskussion kring anonymitet för att studien ska ha intern validitet.

Referenser

- Andrews, D. A., Bonta, J., & Hoge, R. D. (1990). Classification for Effective Rehabilitation: Rediscovering Psychology. *Criminal Justice and Behavior*, 17(1), 19–52.
<https://doi.org/10.1177/0093854890017001004>
- Bailey, R. (2005). Evaluating the relationship between physical education, sport and social inclusion. *Educational Review*, 57(1), 71–90.
<https://doi.org/10.1080/0013191042000274196>
- Bandura, A., Ross, D., & Ross, S. A. (1961). Transmission of aggression through imitation of aggressive models. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 63(3), 575–582.
<https://doi.org/10.1037/h0045925>
- Blakemore, S.-J. (2008). The social brain in adolescence. *Nature Reviews Neuroscience*, 9(4), 267–277. <https://doi.org/10.1038/nrn2353>
- Bowlby, J. (1999). *Attachment and loss* (2nd ed). Basic Books.
- Bronfenbrenner, U. (1996). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.
- Chiasson, V., Vera-Estay, E., Lalonde, G., Dooley, J. J., & Beauchamp, M. H. (2017). *Assessing social cognition: Age-related changes in moral reasoning in childhood and adolescence*. *The Clinical Neuropsychologist*, 31(3), 515–530.
<https://doi.org/10.1080/13854046.2016.1268650>
- Coakley, J. J. (2017). *Sports in society: Issues and controversies*. (Twelfth edition, International edition). McGraw-Hill Education; Library catalogue.
<http://ludwig.lub.lu.se/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=cat07147a&AN=lub.5347043&site=eds-live&scope=site>
- Coalter, F. (2007). *A Wider Social Role for Sport* (1st ed.). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780203014615>
- Duckworth, A., & Gross, J. J. (2014). Self-Control and Grit: Related but Separable Determinants of Success. *Current Directions in Psychological Science*, 23(5), 319–325. <https://doi.org/10.1177/0963721414541462>
- Duckworth, A., & Jonasson, C. (2016). *Grit: Konsten att inte ge upp*.

- Duckworth, A. L., Peterson, C., Matthews, M. D., & Kelly, D. R. (2011a). *Grit Scale*. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/t07051-000>
- Ekholm, D., & Dahlstedt, M. (2021). Pedagogies of (de)liberation: Salvation and social inclusion by means of Midnight Football. *Sport, Education and Society*, 26(1), 58–71. <https://doi.org/10.1080/13573322.2019.1694504>
- Erikson, E. H. (1969). *Ungdomens identitetskriser* (1. upplagan, 3. tryckningen). Natur och Kultur.
- Garrigan, B. (2017). A social information processing approach to moral decision-making and moral development : bridging the gap between developmental psychology and social neuroscience.
- Granhag, P.A., Strömwall, L.A., Ask, K. & Landström, S. (red.) (2021). Handbok i rättspsykologi. (Andra upplagan). Stockholm: Liber. <https://doi.org/10.1093/oso/9780190878214.001.0001>
- Gibbs, J. C., Basinger, K. S., & Fuller, D. (2014). *Sociomoral Reflection Measure—Short Form*. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/t01176-000>
- Giedd, J. N. (2004). Structural Magnetic Resonance Imaging of the Adolescent Brain. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1021(1), 77–85. <https://doi.org/10.1196/annals.1308.009>
- Guerrero, L. R., Dudovitz, R., Chung, P. J., Dosanjh, K. K., & Wong, M. D. (2016). Grit: A Potential Protective Factor Against Substance Use and Other Risk Behaviors Among Latino Adolescents. *Academic Pediatrics*, 16(3), 275–281. <https://doi.org/10.1016/j.acap.2015.12.016>
- Hinson, J. M., Jameson, T. L., & Whitney, P. (2003). Impulsive decision making and working memory. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, 29(2), 298–306. <https://doi.org/10.1037/0278-7393.29.2.298>
- Kelly, L. (2013). Sports-Based Interventions and the Local Governance of Youth Crime and Antisocial Behavior. *Journal of Sport and Social Issues*, 37(3), 261–283. <https://doi.org/10.1177/0193723512467193>
- Khoury-Kassabri, M., & Schneider, H. (2018). The Relationship Between Israeli Youth Participation in Physical Activity Programs and Antisocial Behavior. *Child and*

- Adolescent Social Work Journal*, 35(4), 357–365.
<https://doi.org/10.1007/s10560-017-0528-y>
- Klingberg, T (2016). Hjärna, gener & jävlar anamma. Hur barn lär. Stockholm, Natur och Kultur.
- Mellgren, C., Väfors Fritz, M., & Tiby, E. (Red.). (2018). *Kriminologi: En Studiehandbok (2nd ed.)* (s. 223). Malmö University, Department of Criminology (KR).
<https://www.studentlitteratur.se/#9789144123509/Kriminologi>
- Moffitt, T. E. (1993). Adolescence-limited and life-course-persistent antisocial behavior: A developmental taxonomy. *Psychological Review*, 100(4), 674–701.
<https://doi.org/10.1037/0033-295X.100.4.674>
- Morris, L., Sallybanks, J., & Willis, K. (2003). *Sport, physical activity and antisocial behaviour in youth*. <https://apo.org.au/node/6714>
- Nelson, J. R., Smith, D. J., & Dodd, J. (1990). The moral reasoning of juvenile delinquents: A meta-analysis. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 18(3), 231–239.
<https://doi.org/10.1007/BF00916562>
- Nichols, G. (1997). A Consideration of Why Active Participation in Sport and Leisure Might Reduce Criminal Behaviour. *Sport, Education and Society*, 2(2), 181–190.
<https://doi.org/10.1080/1357332970020203>
- Nichols, G. (2004). Crime and punishment and sports development. *Leisure Studies*, 23(2), 177–194. <https://doi.org/10.1080/0261436042000226363>
- Nichols, G., & Crow, I. (2004). Measuring the impact of crime reduction interventions involving sports activities for young people. *Howard Journal of Criminal Justice*, 43(3), 267–283. APA PsycInfo. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2311.2004.00327.x>
- Spruit, A., van Vugt, E., van der Put, C., van der Stouwe, T., & Stams, G.-J. (2016). Sports Participation and Juvenile Delinquency: A Meta-Analytic Review. *Journal of Youth and Adolescence*, 45(4), 655–671. <https://doi.org/10.1007/s10964-015-0389-7>
- Steinberg, L. (2007). Risk Taking in Adolescence: New Perspectives From Brain and Behavioral Science. *Current Directions in Psychological Science*, 16(2), 55–59.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-8721.2007.00475.x>
- Svartdal, F. (2001). *Psykologins forskningsmetoder: En introduktion*. Liber.

- Tancredi, L. (2005). *Hardwired Behavior: What Neuroscience Reveals about Morality* (1:a uppl.). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511499500>
- Tesser, A., & Shaffer, D. R. (1990). Attitudes and Attitude Change. *Annual Review of Psychology*, 41(1), 479–523. <https://doi.org/10.1146/annurev.ps.41.020190.002403>
- Travis Hirschi. (2002). *Causes of Delinquency*. Routledge; eBook Collection (EBSCOhost). <http://ludwig.lub.lu.se/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=395566&site=eds-live&scope=site>
- Wagnsson, S., Karlstads universitet & Avdelningen för pedagogik. (2009). *Föreningsidrott som socialisationsmiljö??: En studie av idrottens betydelse för barns och ungdomars psykosociala utveckling*. Estetisk-filosofiska fakulteten, Pedagogik, Karlstads universitet.
- Wells, C., Donnelly, P., Darnell, S., & Coakley, J. (2008). “*The Use of Sport to Foster Youth Development & Education.*” *IWG, S. Sport for Development and Peace International Working Group (2008)*. (s. 77–113).
- Wikström, P.-O. H. (Red.). (2013). *Breaking rules: The social and situational dynamics of young people’s urban crime*. Oxford University Press.
- Wikström, P.-O. H., & Sampson, R. J. (Red.). (2006). Individuals, settings, and acts of crime: Situational mechanisms and the explanation of crime. I *The Explanation of Crime* (s. 61–107). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511489341.004>
- Wikström, P.-O. H., & Torstensson, M. (1997). *Lokalt brottsförebyggande arbete: Organisation och inriktning* (4. uppl). Polishögskolan, Forskningsenheten.
- Willig, C. (2013). *Introducing qualitative research in psychology* (3rd ed). McGraw-Hill Open University Press.
- Yan, T., & Cantor, D. (2019). Asking Survey Questions About Criminal Justice Involvement. *Public Health Reports*, 134(1_suppl), 46S-56S. <https://doi.org/10.1177/0033354919826566>

Appendix

Nedan finner du information till dig som ska delta i vår enkätstudie.

Våra namn är Mona Printz och Ivo Pekalski och vi studerar psykologi på Lunds universitet.

Du är inbjuden att delta i vår studie vars syfte är att undersöka attityder till kriminellt beteende hos ungdomar i relation till hur mycket de aktivt idrottar.

Studien utförs som en del i vår examen, inom Psykologi-Kandidatkurs, Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Lunds universitet.

Forskningsetiska principer gällande forskning som avser människor kommer att tillämpas genom alla moment i studien.

Du svarar anonymt vilket innebär att DU inte kan kopplas till någon specifik enkät och kan därmed inte identifieras. Svaren som du lämnar in kan aldrig återföras till specifik individ.

Ditt deltagande i studien är helt frivilligt vilket innebär att du när som helst kan återkalla ditt samtycke utan att ange orsak. Svaren på frågorna i enkäten kommer att sparas under studiens gång och kommer endast att användas i syfte till denna studie. Svaren på enkäten samt det signerade samtycket kommer att förvaras säkert så att ingen obehörig kan ta del av det. Endast vi och vår handledare kommer att ha tillgång till materialet. Resultaten från studien kommer att presenteras i vårt examensarbete som du har rätt att ta del av, om så önskas. Efter avslutad studie kommer enkäten samt det signerade samtycket att raderas.

Det är viktigt att du svarar sanningsenligt!

Ansvariga för studien är:

Mona Printz

Ivo Pekalski

Mats Dahl

Student

Student

Handledare

mona.printz.6446@student.lu.se

ivo_dominik.pekalski.8772@student.lu.se

mats.dahl@psy.lu.se

Har du frågor eller funderingar om studien är du välkommen att höra av dig till någon av oss.

Samtycke till att delta i enkätstudien.

Jag har läst och förstått den information om studien som finns i informationsbrevet. Jag har haft möjlighet att ställa frågor.

Jag samtycker till att delta i studien som beskrivs i informationsbrevet.

Jag samtycker till att mina svar behandlas på det sätt som beskrivs i informationsbrevet.

Jag samtycker till att min enkät samt detta samtycke sparas på det sätt som beskrivs i informationsbrevet.

1. Hur identifierar du dig?

- Tjej**
- Kille**
- Annat**
- Vill ej svara**

2. Läser du idrottsinriktat program

- Ja**
- Nej**

3. Utövar du idrott inom en organiserad verksamhet? (Tex. aktiv inom en fotbollsförening, ishockey, kampsport, simning, tennis etc.)

- Ja**
- Nej**

**4. Om du svarat Nej, hoppa över fråga 4 samt frågorna 5,6,7.
Vilken idrott utövar du? _____**

5. Hur många gånger i veckan utövar du idrott i organiserad form?

- Ingen gång**
- 1–2 gånger i veckan**
- 3–4 gånger i veckan**
- 5 gånger eller fler**

6. Vad är ditt mål med idrotten du utövar?

- Vill bli elitidrottare**
- Vara socialt aktiv**
- Skaffa vänner**
- Ha kul**
- Hålla sig i form**
- Annat**

7. Hur många kvällar i veckan träffar du dina kompisar när du inte idrottar?

- Ingen kväll
- 1–2 kvällar
- 3–4 kvällar
- 5 kvällar eller fler

8. Hur ofta brukar du umgås med dina kompisar under veckan, utan att göra något speciellt, med andra ord bara ”driva omkring/hänga/chilla”?

- Ingen kväll
- 1-2 kvällar
- 3-4 kvällar
- 5 kvällar eller fler

9. Hur många kvällar i veckan går du på den idrott du utövar?

- Ingen kväll
- 1-2 kvällar
- 3-4 kvällar
- 5 kvällar eller fler

10. Har du använt någon form av narkotika? (med narkotika menas hasch, marijuana, kokain, heroin, amfetamin eller andra narkotikaklassade preparat)

- Nej
- Ja, de senaste 90 dagarna Ja, de senaste 24 månaderna
- Ja, för mer än 24 månader sen.

11. Om du svarat ja på ovanstående fråga. Hur många gånger i månaden?

- 1-3 gånger
- 4-6 gånger
- 7-9 gånger
- 10+ gånger

12. Har du någon vän i ditt umgänge som använt någon form av narkotika?

- Ja
- Nej

13. Om du svarat ja på ovanstående fråga. Hur många gånger i månaden?

- 1-3 gånger
- 4-6 gånger
- 7-9 gånger
- 10+ gånger

14. Har Du stulit någonting från en affär eller liknande någon gång under de senaste 24 månaderna?

- Nej
- Ja, en gång
- Ja, flera gånger

15. Har Du stulit något värdefullt från någon person under de senaste 24 månaderna?

- Nej
- Ja, en gång
- Ja, flera gånger

16. Har Du rånat eller försökt råna någon med hjälp av våld eller hot om våld under de senaste 24 månaderna?

- Nej
- Ja, en gång
- Ja, flera gånger

17. Har du någonsin blivit gripen för misstänkt brott?

- Ja
- Nej

18. Har Du med avsikt slagit, sparkat eller utsatt någon för annat fysiskt våld under de senaste 24 månaderna?

- Nej
- Ja, en gång
- Ja, flera gånger

19. Har Du under de senaste 24 månaderna med flit förstört fönster, gatlykta, cykel, mobiltelefon eller annan egendom som inte var Din?

- Nej
- Ja, en gång
- Ja, flera gånger

20. Har Du under de senaste 24 månaderna hotat någon så att denna person blev rädd?

- Nej
- Ja, en gång
- Ja, flera gånger

21. Har Du under de senaste 24 månaderna skaffat pengar genom att lura folk?

- Nej
- Ja, en gång
- Ja, flera gånger

**22. Har Du under de senaste 24 månaderna begått ett brott som vi inte frågat om?
Nej**

- Ja, nämligen;
- Vill ej svara

23. Umgås Du med någon som har begått ett brott som du känner till och inträffat de senaste 24 månaderna?

- Ja
- Nej

24. Har du begått något brott tillsammans med vänner som du umgås med regelbundet, de senaste 24 månaderna?

- Nej
- Ja, 1 gång
- Ja, 2-3 gånger
- Ja, 4-5 gånger
- Ja, 6+ gånger

25. Tror du att dina kompisar skulle tycka att det var okej om du....

	Helt okej	Ganska okej	Tveksam	Knappast okej	Inte okej	Vet inte
... drack dig full?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... skolkade ett par dagar	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... stal något i en affär?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... provade hasch/annan narkotika?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... stal en bil?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... slog ner en person som sa något förolämpande?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... gjorde en större graffitimålning utan tillstånd?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

26. Skulle du tycka det var okej om dina kompisar...

	Helt okej	Ganska okej	Tveksam	Knappast okej	Inte okej	Vet inte
... drack sig fulla?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... skolkade ett par dagar?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... stal något i en affär?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... provade hasch/annan narkotika?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... stal en bil?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... slog ner en person som sa något förolämpande?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... gjorde en större graffitimålning utan tillstånd?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

27. Hur väl stämmer följande påståenden överens med hur du tror att du skulle göra?

Om jag hittar en plånbok med 500 kr i så kommer jag att stjäla pengarna

Stämmer inte alls Stämmer ganska dåligt Varken stämmer eller inte stämmer Stämmer ganska bra Stämmer helt

Om någon har glömt att låsa en cykel jag vill ha så kommer jag att stjäla den

Stämmer inte alls Stämmer ganska dåligt Varken stämmer eller inte stämmer Stämmer ganska bra Stämmer helt

Om jag hittade en mobiltelefon skulle jag kunna behålla den utan att få dåligt samvete

Stämmer inte alls Stämmer ganska dåligt Varken stämmer eller inte stämmer Stämmer ganska bra Stämmer helt

Om det är en sak som jag absolut vill ha i en affär, så kommer jag att försöka stjäla den

Stämmer inte alls Stämmer ganska dåligt Varken stämmer eller inte stämmer Stämmer ganska bra Stämmer helt

Om en två år yngre elev kallar mig för något dumt, så kommer jag att slå till den eleven

Stämmer inte alls Stämmer ganska dåligt Varken stämmer eller inte stämmer Stämmer ganska bra Stämmer helt

28. Hur väl stämmer följande påståenden överens med hur du är som person?

Jag gör ofta saker impulsivt utan att tänka efter i förväg

Stämmer inte alls Stämmer ganska dåligt Varken stämmer eller inte stämmer Stämmer ganska bra Stämmer helt

Jag gör det jag känner för, utan tanke på om det är bra eller dåligt på längre sikt

Stämmer inte alls Stämmer ganska dåligt Varken stämmer eller inte stämmer Stämmer ganska bra Stämmer helt

Ibland tar jag risker bara för att det är kul

Stämmer inte alls Stämmer ganska dåligt Varken stämmer eller inte stämmer Stämmer ganska bra Stämmer helt

Jag tar gärna risker även om det kan vara farligt

Stämmer inte alls Stämmer ganska dåligt Varken stämmer eller inte stämmer Stämmer ganska bra Stämmer helt

Jag har ganska lätt för att bli arg

Stämmer inte alls Stämmer ganska dåligt Varken stämmer eller inte stämmer Stämmer ganska bra Stämmer helt

När jag blir arg har jag svårt att låta bli att skrika, smälla igen dörrar och liknande

Stämmer inte alls Stämmer ganska dåligt Varken stämmer eller inte stämmer Stämmer ganska bra Stämmer helt

Jag tycker ofta att det är svårt att sitta still en längre stund, t.ex. på en lektion

Stämmer inte alls Stämmer ganska dåligt Varken stämmer eller inte stämmer Stämmer ganska bra Stämmer helt

Jag försöker undvika svåra uppgifter

Stämmer inte alls Stämmer ganska dåligt Varken stämmer eller inte stämmer Stämmer ganska bra Stämmer helt

Jag blir ofta uttråkad när andra berättar om sina problem

Stämmer inte alls Stämmer ganska dåligt Varken stämmer eller inte stämmer Stämmer ganska bra Stämmer helt

29. Hur fel tycker du det är för någon i din egen ålder att göra följande saker?

Inte fel alls Knappast fel Tveksam Fel Mycket fel

Åka moped utan att använda hjälm

Snatta ett paket tuggummi, en chokladkaka eller liknande i en affär

Stjäla kläder i en affär

Bryta sig in i en sommarstuga för att se

om det finns något att stjäla

Använda våld för att få respekt

30. Tänk på en situation när du har lovat en vän någonting. Hur viktigt är det att hålla sina löften, om det är möjligt, till kamrater? Välj det svar som stämmer bäst överens med din åsikt:

Mycket viktigt

Viktigt

Inte så viktigt

31. Vad anser du om att hålla ett löfte överhuvudtaget? Hur viktigt är det att hålla sina löften, om det är möjligt, även till någon som du knappast känner?

Mycket viktigt

Viktigt

Inte så viktigt

32. Hur ser du på att hålla ett löfte till ett barn? Hur viktigt är det att föräldrar håller sina löften till sina barn, om de kan?

Mycket viktigt

Viktigt

Inte så viktigt

33. Allmänt sett, hur viktigt är det att människor talar sanning?

Mycket viktigt

Viktigt

Inte så viktigt

34. Tänk på när du har hjälpt din mamma eller pappa. Hur viktigt är det att hjälpa sina föräldrar?

Mycket viktigt

Viktigt

Inte så viktigt

35. Hur viktigt är det att inte ta saker som tillhör andra?

Mycket viktigt

Viktigt

Inte så viktigt

36. Hur viktigt är det att följa lagen?

Mycket viktigt

Viktigt

Inte så viktigt

Varför har du denna uppfattning? _____

37. Hur viktigt är det att domstolen skickar individer som bryter mot lagen i fängelse?

Mycket viktigt

Viktigt

Inte så viktigt

Varför tycker du detta? _____

38. Nya idéer och projekt distraherar mig ibland från tidigare projekt.

- 1 (stämmer inte alls)
- 2 (stämmer knappt)
- 3 (stämmer ibland)
- 4 (stämmer delvis)
- 5 (stämmer i hög grad)

39. Jag kämpar mig förbi motgångar. Jag ger inte upp lätt.

- 1 (stämmer inte alls)
- 2
- 3
- 4
- 5 (stämmer i hög grad)

40. Jag sätter ofta upp ett mål men bestämmer mig senare för att istället följa ett annat.

- 1 (stämmer inte alls)
- 2
- 3
- 4
- 5 (stämmer i hög grad)

41. Jag anstränger mig i det jag gör.

- 1 (stämmer inte alls)
- 2
- 3
- 4
- 5 (stämmer i hög grad)

42. Jag har svårt att hålla fokus på projekt som tar mer än några månader att slutföra.

1 (stämmer inte alls)

2

3

4

5 (stämmer i hög grad)

43. Jag fullföljer det jag påbörjar.

1 (stämmer inte alls)

2

3

4

5 (stämmer i hög grad)

44. Mina intressen ändras från år till år.

1 (stämmer inte alls)

2

3

4

5 (stämmer i hög grad)

45. Jag är flitig. Jag ger aldrig upp.

1 (stämmer inte alls)

2

3

4

5 (stämmer i hög grad)

46. Jag har varit engagerad i ett projekt eller en idé ett kort tag men sedan förlorat intresset.

1 (stämmer inte alls)

2

3

4

5 (stämmer i hög grad)

47. Jag har kämpat mig igenom motgångar för att nå ett viktigt mål.

1 (stämmer inte alls)

2

3

4

5 (stämmer i hög grad)

48. Om du har några synpunkter på enkäten eller kommentarer kan Du skriva det nedan: